

Sygn. akt **III AUa 1247/20**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 kwietnia 2022 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Marta Sawińska

Protokolant: Emilia Wielgus

po rozpoznaniu w dniu 7 kwietnia 2022 r. w Poznaniu na posiedzeniu niejawnym

sprawy **K. M.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P.**

o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P.

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 6 października 2020 r. sygn. akt VII U 727/18

1. zmienia zaskarżony wyrok o tyle, że przyznaje K. M. prawo

do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od dnia 14 stycznia 2016r.,

2. w pozostałym zakresie apelację oddala.

Marta Sawińska

UZASADNIENIE

Decyzją z 25 kwietnia 2018 r. znak: (...)Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. odmówił K. M. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, ponieważ:

- komisja lekarska ZUS w orzeczeniu z 19 kwietnia 2018 r. stwierdziła, że ubezpieczony nie jest niezdolny do pracy,
- w ostatnim dziesięcioleciu przed złożeniem wniosku o rentę, przy uwzględnieniu poprzedniego okresu pobierania renty, ubezpieczony posiadał jedynie 3 lata, 1 miesiąc i 13 dni okresów składkowych i nieskładkowych (po ograniczeniu okresów nieskładkowych od 1/3 składkowych) zamiast wymaganych co najmniej 5 lat, a łącznie posiada on tylko 8 lat, 1 miesiąc i 7 dni okresów składkowych i nieskładkowych.

ZUS wskazał przy tym, że nie uwzględnił ubezpieczonemu okresów od 1 lipca 2012 r. do 28 lutego 2013 r. i od 1 kwietnia 2013 r. do 31 sierpnia 2013 r. z powodu zalegania z opłacaniem składek na ubezpieczenia społeczne z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej.

K. M. w ustawowym trybie i terminie odwołał się od w/w decyzji (k. 4-8 w z. z k. 25), wnosząc o jej zmianę. Odwołujący zwrócił uwagę na wypadek, któremu uległ w czasie odbywania służby wojskowej (16 lipca 2000 r.) i stwierdził, że wskutek następstw tego wypadku (padaczka pourazowa) jest niezdolny do pracy.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując argumentację przedstawioną w zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z dnia 6 października 2020 r. zmieniono zaskarżoną decyzję i przyznano odwołującemu K. M. prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy na okres od 4 lutego 2015r. do 31 grudnia 2020r.

U podstaw powołanego rozstrzygnięcia legły następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

K. M. urodził się (...), z zawodu jest lakiernikiem samochodowym, a pracował jako ratownik medyczny, ochroniarz i pracownik fizyczny na budowie.

bezsporne

W dniu 16 lipca 2000 r., w czasie wykonywania obowiązków w ramach pełnionej zasadniczej służby wojskowej, odwołujący został potrącony przez samochód, wskutek czego doznał urazu głowy.

bezsporne, dowód: zeznania odwołującego – k. 224-224v w zw. z k. 226

Od 21 marca 2001 r. do 31 lipca 2001 r., od 29 marca 2004 r. do 31 stycznia 2005 r. i od 21 stycznia 2008 r. do 31 maja 2011 r. odwołujący pobierał rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku ze służbą wojskową, ustaloną na podstawie ustawy z 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin.

dowód: dokumenty zebrane w aktach ZUS, w tym decyzje ZUS

Decyzją z 23 czerwca 2014 r. ZUS, po rozpoznaniu wniosku odwołującego z 9 września 2013 r., odmówił mu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku ze służbą wojskową, ponieważ komisja lekarska ZUS w orzeczeniu z 23 stycznia 2014 r. stwierdziła, że odwołujący nie jest niezdolny do pracy. K. M. złożył odwołanie od w/w decyzji do Sądu Okręgowego w Poznaniu.

częściowo bezsporne, dowód: w/w decyzja – w aktach ZUS

W dniu 4 lutego 2015 r. odwołujący złożył wniosek o rentę z tytułu niezdolności do pracy, wskazując, że wniosek dotyczy przyznania renty inwalidy wojskowego.

dowód: w/w wniosek – w aktach ZUS

Postanowieniem z 23 lutego 2015 r. ZUS zawiesił postępowanie z w/w wniosku w związku toczącym się postępowaniem sądowym zainicjowanym odwołaniem K. M. od w/w decyzji z 23 czerwca 2014 r.

dowód: w/w postanowienie – w aktach ZUS

W piśmie z 26 lutego 2015 r. odwołujący odnosząc się do w/w postanowienia wskazał, że jego wniosek z 4 lutego 2015 r. nie ma związku ze sprawą z odwołania od decyzji z 23 czerwca 2014 r., gdyż dotyczy aktualnego zatrudnienia. Odwołujący podniósł, że nie może uzyskać zdolności do pracy po ponad 30-dniowym zwolnieniu lekarskim i dlatego we wniosku z 4 lutego 2015 r. domaga się „przywrócenia do pracy, przyznania zasiłku rehabilitacyjnego lub renty”.

dowód: w/w pismo odwołującego – w aktach ZUS

Od 12 marca 2015 r. do 13 stycznia 2016 r. odwołujący pobierał świadczenie rehabilitacyjne.

częściowo bezsporne, dowód: decyzja ZUS z 23 kwietnia 2015 r. i odpis wyroku Sądu Rejonowego Poznań-Grunwald i Jeżyce w Poznaniu z 20 grudnia 2017 r., sygn. akt VI U 43/16 – w aktach ZUS

Wyrokiem z 24 lipca 2015 r. (sygn. akt VIII U 2150/14) Sąd Okręgowy w Poznaniu oddalił odwołanie K. M. od w/w decyzji z 23 czerwca 2014 r. Podstawą rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego były opinie biegłych sądowych (w tym m.in. neurologa), zgodnie z którymi odwołujący nie jest niezdolny do pracy w związku ze służbą wojskową. Biegli opiniujący w w/w sprawie wskazali jednak także, że pojawiła się nowa okoliczność – pogorszenie stanu zdrowia od października 2014 r.

Wyrokiem z 18 października 2017 r. (sygn. akt III AUa 1748/16) Sąd Apelacyjny w Poznaniu oddalił apelację odwołującego od w/w wyroku Sądu Okręgowego.

dowód: odpis w/w wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z uzasadnieniem i kopia opinii biegłych sądowych z 23 kwietnia 2015 r. wydanej w w/w sprawie – w aktach ZUS

Decyzją z 4 stycznia 2018 r. ZUS podjął zawieszone postępowanie zainicjowane w/w wnioskiem odwołującego z 4 lutego 2015 r. i jednocześnie postępowanie to umorzył – w związku z w/w prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Poznaniu z 24 lipca 2015 r.

dowód: w/w decyzja – w aktach ZUS

W związku z pismem odwołującego z 25 października 2017 r. (data wpływu do ZUS), w którym powołał się on na nowe okoliczności dotyczące stanu zdrowia (na które wskazali biegli sądowi opiniujący w sprawie VIII U 2150/14), organ rentowy przeprowadził postępowanie w przedmiocie niezdolności odwołującego do pracy z ogólnego stanu zdrowia.

dowód: w/w pismo odwołującego i pismo ZUS z 4 stycznia 2018 r. – w aktach ZUS

W orzeczeniu z 20 marca 2018 r. lekarz orzecznik ZUS stwierdził, że odwołujący nie jest niezdolny do pracy. Odwołujący złożył sprzeciw od tego orzeczenia. W orzeczeniu z 19 kwietnia 2018 r. komisja lekarska ZUS również stwierdziła, że odwołujący nie jest niezdolny do pracy.

dowód: w/w orzeczenia i sprzeciw – w aktach ZUS

W dniu 25 kwietnia 2018 r. ZUS wydał zaskarżoną decyzję. Organ rentowy uznał, że odwołujący złożył wniosek o rentę z ogólnego stanu zdrowia w dniu 25 października 2017 r.

bezsporne

W dniu 2 maja 2018 r. K. M. złożył odwołanie. Organ rentowy uznał, że w odwołaniu został zawarty wniosek o ponowne ustalenie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku ze służbą wojskową. Po rozpoznaniu tego wniosku decyzją z 22 maja 2018 r. organ rentowy na podstawie art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej odmówił odwołującemu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku ze służbą wojskową.

bezsporne

W toku procesu Sąd dopuścił dowód z opinii łącznej biegłych sądowych neurologa M. P. i specjalisty medycyny pracy J. R. na okoliczność, czy odwołujący jest częściowo albo całkowicie niezdolny do pracy, a jeśli tak, to w jakim okresie (k. 27-28).

W opinii z 13 września 2018 r. biegła neurolog rozpoznała u odwołującego padaczkę z napadami częściowymi prostymi i częściowymi złożonymi wtórnie uogólniającymi się i cukrzycę.

W ocenie neurologicznej odwołujący jest częściowo niezdolny do pracy na okres dwóch lat od dnia złożenia wniosku. W badaniu przedmiotowym neurologicznym u odwołującego stwierdza się padaczkę z napadami prostymi i napadami

częściowymi złożonymi wtórnie uogólniającymi się. Padaczka wystąpiła na skutek urazu głowy. W badaniach tomografii komputerowej głowy i rezonansie magnetycznym mózgu z marca 2015 r. nie stwierdzono odchyłeń od stanu prawidłowego. W badaniach EEG opisywano zmiany napadowe, okresowo uogólniające się. Obecny stan układu nerwowego u odwołującego nie narusza sprawności motorycznej organizmu i nie upośledza wydolności chodu. Padaczka nie daje odchyłeń od stanu prawidłowego w badaniu przedmiotowym. Odwołujący z uwagi na padaczkę wymaga stałej kontroli neurologicznej i modyfikacji terapii przeciwpadaczkowej w zależności od ilości występujących napadów padaczkowych. Z uwagi na padaczkę odwołujący nie może wykonywać pracy zmianowej, na wysokości, przy wodzie, przy urządzeniach mechanicznych i przy urządzeniach w ruchu. W porównaniu do poprzednich badań organów orzecznich ZUS nie obserwuje się poprawy stanu zdrowia odwołującego – pomimo stosowanego leczenia nadal występują napady padaczkowe z różną częstotliwością. Ze względu na przewlekły charakter schorzenia i brak dłuższych okresów remisji występowania napadów padaczkowych mało prawdopodobne jest całkowite wyleczenie odwołującego z padaczki (k. 39-41v).

W opinii z 8 lipca 2019 r. biegły specjalista medycyny pracy rozpoznał u odwołującego pourazową padaczkę z napadami częściowymi prostymi i częściowymi złożonymi wtórnie uogólniającymi się z brakiem dłuższych remisji, chorobę nadcisnieniową w wywiadzie, cukrzycę typu 2 bez istotnych powikłań, astmę oskrzelową wysiłkową w wywiadzie, wadę wzroku w korekcji – obserwacja okulistyczna, niedosłuch stopnia średniego w korekcji aparatuwej, zaburzenia błędnikowe w wywiadzie oraz stan po urazie kończyn w przeszłości.

W ocenie z zakresu medycyny pracy odwołujący jest częściowo niezdolny do pracy na okres dwóch lat od złożenia wniosku. Niezdolność ta spowodowana jest wypadkiem w wojsku. Biegły podzielił stanowisko biegłej neurolog. Wobec nasilenia objawów klinicznych padaczki pourazowej stanowią one istotne przeciwwskazanie do podjęcia i utrzymania pracy w zawodach lakiernika czy ratownika medycznego. Inne prace pełnoetatowe, nawet w warunkach „bezpiecznych”, również nie są w pełni wskazane (k. 65-66).

W opinii łącznej z 8 lipca 2019 r. w/w biegli stwierdzili, że odwołujący jest częściowo niezdolny do pracy na okres dwóch lat od dnia złożenia wniosku. Niezdolność ta ma związek z wypadkiem w wojsku w 2000 r. (k. 67; zob. też opinia łączna uzupełniająca z 18 listopada 2019 r. – k. 72).

Odwołujący co do zasady zgodził się z w/w opiniami biegłych, wskazał jednak, że renta powinna zostać przyznana od 4 lutego 2015 r. (tj. od daty wniosku) na stałe (k. 95-96). Podniósł też, że nie jest w stanie wykonywać nawet najprostszych prac (k. 151, k. 153).

Organ rentowy nie zgłosił zastrzeżeń do opinii biegłych (k. 115-116).

W opinii uzupełniającej z 13 lutego 2020 r. w/w biegli, po zapoznaniu się z zastrzeżeniami odwołującego, podtrzymali wcześniejsze opinie. Odwołujący ma możliwość podejmowania zatrudnienia z pewnymi ograniczeniami w warunkach bezpiecznych, bez narażenia na ponadnormatywny poziom dźwięku (k. 161).

Ustosunkowując się do w/w opinii odwołujący ponownie wskazał na zbyt krótki czasokres ustalonej niezdolności do pracy (k. 172-173, k. 180v), w związku z czym Sąd dopuścił dowód z opinii uzupełniającej w/w biegłych na okoliczność jak w postanowieniu dowodowym z 10 marca 2020 r. (k. 180v).

Organ rentowy nie zgłosił zastrzeżeń do opinii biegłych z 13 lutego 2020 r.

W opinii uzupełniającej z 15 czerwca 2020 r. w/w biegli, po zapoznaniu się z uwagami odwołującego, częściowo zmienili swoje wcześniejsze opinie, stwierdzając, że odwołujący jest częściowo niezdolny do pracy nieprzerwanie do 31 grudnia 2020 r. Niezdolność ta pozostaje w związku z wypadkiem w służbie wojskowej w 2000 r. (k. 185).

Odwołujący nie zgłosił zastrzeżeń do w/w opinii biegłych (k. 193). Również organ rentowy nie kwestionował opinii z 15 czerwca 2020 r. (k. 217-218).

W dniu 4 lutego 2015 r. odwołujący pozostawał w zatrudnieniu.

bezsporne

Stan faktyczny ustalono na podstawie w/w dowodów i okoliczności bezspornych między stronami.

Zgromadzone w sprawie dokumenty oraz odpisy i kopie dokumentów Sąd uznał za wiarygodne, gdyż strony ich nie kwestionowały, a nie było podstaw, aby kwestionować je z urzędu.

Zeznania odwołującego były nieprzydatne dla sprawy w zakresie, w jakim wyrażały stanowisko procesowe odwołującego. W tym zakresie nie stanowiły one przekazu wiedzy o faktach. W pozostałej części Sąd zeznania odwołującego uznał za przydatne i dał im wiarę, ponieważ były spójne i logiczne oraz niesprzeczne z zebraną dokumentacją.

Opinie biegłych sądowych podlegały ocenie z uwzględnieniem takich kryteriów jak poziom wiedzy biegłych, podstawy teoretyczne opinii, sposób motywowania sformułowanych stanowisk, stopień stanowczości wyrażonych ocen, zgodność z zasadami logiki i wiedzy powszechnej (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 25 czerwca 2009 r., V ACa 139/09). W tym zakresie Sąd nie znalazł podstaw do zakwestionowania opinii biegłych, uznając, że są one fachowe, wyczerpujące, dobrze uargumentowane oraz oparte na doświadczeniu zawodowym biegłych. Opinie zostały wydane na podstawie szczegółowej analizy dokumentacji lekarskiej i (opinie główne) po zbadaniu odwołującego.

Organ rentowy nie kwestionował opinii biegłych. Odwołujący również co do zasady nie miał zastrzeżeń do opinii biegłych. Wskazywał jedynie, że niezdolność do pracy powinna być orzeczona na okres dłuższy niż wskazany w opinii głównej. Po ponownym przeanalizowaniu materiału dowodowego biegli uznali, że uwagi odwołującego w tym zakresie są uzasadnione i ostatecznie w opinii uzupełniającej z 15 czerwca 2020 r. stwierdzili, że odwołujący jest częściowo niezdolny do pracy od złożenia wniosku o rentę do 31 grudnia 2020 r., przy czym niezdolność ta pozostaje w związku z wypadkiem w służbie wojskowej. Końcowego stanowiska biegłych strony nie kwestionowały.

W tym stanie rzeczy Sąd I instancji wskazywał, że w postępowaniu sądowym w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot sporu wyznaczony jest w pierwszej kolejności treścią zaskarżonej decyzji, a w drugim rzędzie zakresem odwołania od niej. Sąd nie może orzekać o tym, o czym nie rozstrzygnął organ rentowy i czego ubezpieczony nie zaskarżył. Jednocześnie, ubezpieczony nie może zaskarżyć tego, o czym organ rentowy nie rozstrzygnął. W odwołaniu można domagać się tylko korekty rozstrzygnięcia zawartego w decyzji ZUS.

W tym kontekście nieistotne dla sprawy były twierdzenia i żądania odwołującego dotyczące wojskowej renty inwalidzkiej (renty z tytułu niezdolności do pracy w związku ze służbą wojskową). W zaskarżonej decyzji organ rentowy rozstrzygnął bowiem o prawie do renty z tytułu niezdolności do pracy z ogólnego stanu zdrowia, przyznawanej wyłącznie w oparciu o przepisy ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Zgodnie z art. 57 ust. 1 w/w ustawy (według stanu na dzień złożenia wniosku o rentę, tj. na dzień 4 lutego 2015 r.) renta z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który spełnił łącznie następujące warunki:

- 1) jest niezdolny do pracy;
- 2) ma wymagany okres składkowy i nieskładkowy;
- 3) niezdolność do pracy powstała w okresach, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1 i 2, pkt 3 lit. b, pkt 4, 6, 7 i 9, ust. 2 pkt 1, 3-8 i 9 lit. a, pkt 10 lit. a, pkt 11-12, 13 lit. a, pkt 14 lit. a i pkt 15-17 oraz art. 7 pkt 1-3, 5 lit. a, pkt 6 i 12, albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów.

Stosownie do art. 57 ust. 2 ustawy przepisu ust. 1 pkt 3 nie stosuje się do ubezpieczonego, który udowodnił okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiety lub 25 lat dla mężczyzny oraz jest całkowicie niezdolny do pracy.

W myśl art. 58 ust. 1 pkt 5 ustawy warunek posiadania wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego, w myśl art. 57 ust. 1 pkt 2, uważa się za spełniony, gdy ubezpieczony osiągnął okres składkowy i nieskładkowy wynoszący łącznie co najmniej 5 lat – jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 30 lat.

Zgodnie z art. 58 ust. 2 ustawy okres, o którym mowa w art. 58 ust. 1 pkt 5, powinien przypadać w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed zgłoszeniem wniosku o rentę lub przed dniem powstania niezdolności do pracy; do tego dziesięcioletniego okresu nie wlicza się okresów pobierania renty z tytułu niezdolności do pracy, renty szkoleniowej lub renty rodzinnej.

Stosownie do art. 58 ust. 4 ustawy przepisu art. 58 ust. 2 nie stosuje się do ubezpieczonego, który udowodnił okres składkowy, o którym mowa w art. 6, wynoszący co najmniej 25 lat dla kobiety i 30 lat dla mężczyzny oraz jest całkowicie niezdolny do pracy.

W rozumieniu powołanej ustawy niezdolną do pracy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu. Całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiejkolwiek pracy. Częściowo niezdolną do pracy jest natomiast osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji. Przy ocenie stopnia i przewidywanego okresu niezdolności do pracy oraz rokowania co do odzyskania zdolności do pracy uwzględnia się stopień naruszenia sprawności organizmu oraz możliwości przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji, a także możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne (art. 12 oraz art. 13 ust. 1 ustawy).

W myśl art. 100 ust. 1 ustawy prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa.

Zgodnie z art. 129 ust. 1 ustawy świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu.

W zaskarżonej decyzji organ rentowy wskazał, że odwołujący złożył wniosek o rentę z tytułu niezdolności do pracy z ogólnego stanu zdrowia w dniu 25 października 2017 r. (zob. pismo k. 218 akt rentowych). W ocenie Sądu wniosek o to świadczenie odwołujący zgłosił jednak wcześniej – w dniu 4 lutego 2015 r. (k. 178-181 akt rentowych).

Sąd miał przy tym na uwadze, że we wniosku z 4 lutego 2015 r. odwołujący wskazał (zaznaczył), iż domaga się renty inwalidy wojskowego, a nie renty z tytułu niezdolności do pracy (k. 179 akt rentowych). Po tym jednak, gdy ZUS zawiesił postępowanie z tego wniosku w związku z toczącym się postępowaniem sądowym z odwołania K. M. od decyzji z 23 czerwca 2014 r. (odmawiającej prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku ze służbą wojskową; k. 186 akt rentowych), odwołujący w dniu 26 lutego 2015 r. złożył pismo, w którym podał, iż jego wniosek z 4 lutego 2015 r. nie ma związku ze sprawą z odwołania od decyzji z 23 czerwca 2014 r. i dotyczy aktualnego zatrudnienia. Odwołujący podniósł, że nie może uzyskać zdolności do pracy po ponad 30-dniowym zwolnieniu lekarskim i dlatego we wniosku z 4 lutego 2015 r. domaga się „przywrócenia do pracy, przyznania zasiłku rehabilitacyjnego lub renty” (k. 187 akt rentowych). Z jednej zatem strony odwołujący we wniosku z 4 lutego 2015 r. wystąpił z odrębnym żądaniem niż to, które było przedmiotem toczącego się wówczas równoległe postępowania sądowego (powołując się na nowe okoliczności dotyczące stanu zdrowia), a z drugiej strony nie określił dokładnie przedmiotu tego żądania. Kwestia ta powinna być wyjaśniona przez organ rentowy, co jednak nie nastąpiło. Postępowanie z wniosku z 4 lutego 2015 r. było nadal zawieszona aż do 4 stycznia 2018 r., kiedy ZUS podjął je, aby od razu umorzyć z uwagi na prawomocny

wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu z 24 lipca 2015 r. (VIII U 2150/14) oddalający odwołanie K. M. od w/w decyzji z 23 czerwca 2014 r. (k. 239 akt rentowych). Tymczasem we wniosku z 4 lutego 2015 r. odwołujący domagał się świadczenia z powodu pogorszenia stanu zdrowia już po wydaniu decyzji z 23 czerwca 2014 r., na które wskazywali także biegli powołani w sprawie VIII U 2150/14 (zob. uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu, III AUa 1748/16 – k. 226v akt rentowych). Odwołujący nie domagał się natomiast w tym wniosku ponownego ustalenia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku ze służbą wojskową za okres od sierpnia 2001 r. do kwietnia 2004 r., co sugerował ZUS w uzasadnieniu decyzji o umorzeniu postępowania. Wprawdzie decyzja (z 4 stycznia 2018 r.) umarzająca postępowanie z wniosku z 4 lutego 2015 r. nie została zaskarżona i stała się prawomocna, ale Sąd nie mógł przyjąć, że zakończyła ona postępowanie z tego wniosku, skoro z jednej strony organ rentowy nie wyjaśnił, jakiego świadczenia odwołujący konkretnie domaga się w tym wniosku, a z drugiej strony treść decyzji umarzającej na pewno nie odnosi się do treści wniosku (przy uwzględnieniu pisma uzupełniającego wniosek z 26 lutego 2015 r.). W tym zaś kontekście pismo odwołującego z 25 października 2017 r. (data wpływu do ZUS – k. 218 akt rentowych), które organ uznał za wniosek o rentę z ogólnego stanu zdrowia, stanowiło w istocie ponaglenie dla ZUS, aby rozpoznał on wniosek z 4 lutego 2015 r. (a to w związku zakończeniem postępowania sądowego, z uwagi na które postępowanie z tego wniosku było zawieszona).

Uwzględniając zatem powyższe zaniechania i błędy organu rentowego, które nie mogą obciążać odwołującego, jak i fakt, że pismo ponaglące odwołującego z 25 października 2017 r. ZUS uznał za wniosek o rentę z tytułu niezdolności do pracy z ogólnego stanu zdrowia, Sąd przyjął, że wniosek o to świadczenie odwołujący złożył już w dniu 4 lutego 2015 r.

Powyższe miało istotne znaczenie dla sprawy nie tylko w kontekście regulacji art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej, ale także dlatego, że biegli sądowi stwierdzili, iż odwołujący jest częściowo niezdolny do pracy właśnie od dnia złożenia wniosku o rentę. Nie budzi przy tym wątpliwości, że biegli za datę początkową niezdolności przyjmowali 4 lutego 2015 r. Odwołujący kwestionując okres ustalonej niezdolności do pracy wskazywał bowiem, że powinna być ona orzeczona od 4 lutego 2015 r., tj. od daty złożenia wniosku o rentę (zob. pismo procesowe z 9 grudnia 2019 r. – k. 95, pismo procesowe z 21 lutego 2020 r. – k. 172), a biegli, po zapoznaniu się z tymi zastrzeżeniami, nie zakwestionowali twierdzeń odwołującego. Przyjąć zatem należy, że były one zgodne z ich wnioskami.

Biegli stwierdzili przy tym, że odwołujący jest częściowo niezdolny do pracy w związku z w/w wypadkiem w służbie wojskowej (k. 67, k. 72, k. 185). Przedmiotem sprawy – jak to już wyżej wskazano – nie było natomiast prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku ze służbą wojskową, lecz prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy z ogólnego stanu zdrowia. Nie budzi jednak wątpliwości, że niezdolność do pracy w związku z wypadkiem w służbie wojskowej (czyli niezdolność do pracy w związku ze służbą wojskową – art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy z 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin) zawiera się w niezdolności do pracy z ogólnego stanu zdrowia. Zgodnie z art. 64 ustawy z 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin w sprawach nieuregulowanych w tej ustawie stosuje się odpowiednio m.in. art. 12-14 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a zatem cytowane wyżej przepisy definiujące niezdolność do pracy z ogólnego stanu zdrowia oraz okoliczności brane pod uwagę przy ocenie stopnia i przewidywanego okresu tej niezdolności, jak i przy ocenie rokowania co do odzyskania zdolności do pracy. Zaznaczyć też trzeba, że odesłanie do art. 14 ustawy emerytalnej, czyli także do ustępu 6 tego artykułu, oznacza odesłanie do zasad orzekania o niezdolności do pracy określonych w rozporządzeniu Ministra Polityki Społecznej z 14 grudnia 2004 r. w sprawie orzekania o niezdolności do pracy.

Z opinii biegłych sądowych wynika, że odwołujący jest częściowo niezdolny do pracy w związku z wypadkiem w służbie wojskowej (a więc także z ogólnego stanu zdrowia) od daty złożenia wniosku (czyli – jak wyżej wskazano – od 4 lutego 2015 r.) nieprzerwanie do 31 grudnia 2020 r. Strony, a zwłaszcza organ rentowy, ustalenia tego nie kwestionowały (k. 193, k. 217-218). Również Sąd nie znalazł podstaw do jego podważenia, uznając opinie biegłych sądowych za wyczerpujące i rzetelne. Dlatego też Sąd wnioski biegłych uznał za własne, czyniąc podstawą rozstrzygnięcia w sprawie. Podkreślić trzeba, że opinia biegłych dostarcza sądowi wiedzy specjalistycznej koniecznej do dokonania oceny stanu zdrowia osoby ubiegającej się o świadczenie rentowe, w tym rodzaju występujących schorzeń, stopnia

ich zaawansowania i nasilenia związanych z nimi dolegliwości, stanowiących łącznie o zdolności do wykonywania zatrudnienia lub jej braku. Sąd nie może – wbrew opinii biegłych – oprzeć ustaleń w tym zakresie na własnym przekonaniu (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 14 marca 2007 r., III UK 130/06).

W zaskarżonej decyzji organ rentowy wskazał, że odwołujący w ostatnim dziesięcioleciu przed złożeniem wniosku o rentę (czyli – według ZUS – przed 25 października 2017 r.), powiększonym o wcześniejszy okres pobierania renty, nie posiadał co najmniej 5 lat okresów składkowych i nieskładkowych, a zatem nie spełnił warunku nabycia prawa do renty z art. 57 ust. 1 pkt 2 w zw. z art. 58 ust. 1 pkt 5 i art. 58 ust. 2 ustawy emerytalnej. Odwołujący nie kwestionował tego twierdzenia, nie wskazał też na dodatkowe, tj. nieuwzględnione przez ZUS, okresy zatrudnienia. Jak wyżej wskazano, odwołujący złożył wniosek o rentę z tytułu niezdolności do pracy z ogólnego stanu zdrowia nie w dniu 25 października 2017 r., lecz już w dniu 4 lutego 2015 r. Od 4 lutego 2015 r. odwołujący stał się także częściowo niezdolny do pracy. Analiza karty przebiegu zatrudnienia odwołującego z 25 kwietnia 2018 r. (w aktach ZUS) wskazuje jednak, że także w ostatnim dziesięcioleciu przed 4 lutego 2015 r., powiększonym o okres pobierania renty, odwołujący nie posiadał co najmniej 5 lat okresów składkowych i nieskładkowych (nawet przy uwzględnieniu okresów pominiętych przez ZUS w decyzji). Bezsporne zarazem było, że odwołujący nie spełniał warunków opisanych w art. 58 ust. 4 ustawy emerytalnej, które wyłączają zastosowanie art. 58 ust. 2 ustawy (brak całkowitej niezdolności do pracy i brak minimum 30 lat okresów składkowych).

W ocenie Sądu niespełnienie przez odwołującego przesłanki wskazanej w art. 57 ust. 1 pkt 2 w zw. z art. 58 ust. 1 pkt 5 i art. 58 ust. 2 ustawy emerytalnej nie wykluczało jednak uznania, że nabył on prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy z ogólnego stanu zdrowia.

Kluczowe w tym zakresie jest niekwestionowane przez organ rentowy ustalenie biegłych sądowych, że odwołujący jest częściowo niezdolny do pracy w związku z wypadkiem, któremu uległ w czasie zasadniczej służby wojskowej. Niezdolność do pracy w związku ze służbą wojskową (w tym także w związku z wypadkiem w służbie wojskowej) jest przesłanką nabycia prawa do renty z tego tytułu (art. 30 ust. 1, art. 32 ust. 1 pkt 1, art. 34 pkt 1 i art. 35 ust. 1 ustawy z 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin). Nabycie tego prawa nie jest natomiast warunkowane spełnieniem wymagań stażowych (na co zresztą wskazał ZUS w informacji dla odwołującego z 18 marca 2020 r. – k. 198v). Również w przypadku renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy („cywilnym”) ustawodawca nie wprowadził przesłanki nabycia prawa do tego świadczenia w postaci określonego stażu pracy (art. 17 ust. 1 i 2 ustawy z 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych). Co więcej, zgodnie z art. 57a ustawy emerytalnej warunek określony w art. 57 ust. 1 pkt 2 tej ustawy (a więc warunek posiadania stosownego okresu składkowego i nieskładkowego) nie jest wymagany od ubezpieczonego, którego niezdolność do pracy jest spowodowana wypadkiem w drodze do pracy lub z pracy (innymi słowy, w przypadku takiego wypadku renta z ogólnego stanu zdrowia przysługuje niezależnie od w/w wymagań stażowych).

Z powyższego wynika, że w ogólnie ujmowanym systemie zabezpieczenia społecznego liberalniej – pod kątem przesłanek nabycia prawa do świadczenia – traktuje się osoby, których niezdolność do pracy powstała w związku ze służbą wojskową lub w związku z wypadkiem, czyli zdarzeniem nagłym. Odwołujący jest natomiast częściowo niezdolny do pracy w związku z wypadkiem w służbie wojskowej, a więc kwalifikuje się do obu w/w kategorii. Przy uwzględnieniu zatem wyżej wskazanych zaniechań organu rentowego przy rozpoznaniu wniosku odwołującego z 4 lutego 2015 r. (gdzie odwołujący pierwotnie wskazywał przecież, że domaga się renty inwalidy wojskowego z powodu pogorszenia stanu zdrowia) oraz art. 32 ust. 1 i art. 67 ust. 1 Konstytucji RP (równość wobec prawa i prawo do zabezpieczenia społecznego), przyjęć należało, że do odwołującego nie znajdował zastosowania art. 57 ust. 1 pkt 2 w zw. z art. 58 ust. 1 pkt 5 i art. 58 ust. 2 ustawy emerytalnej.

Co do przesłanki z art. 57 ust. 1 pkt 3 ustawy emerytalnej odwołujący spełnił ją, na co wskazuje karta przebiegu zatrudnienia z 25 kwietnia 2018 r. (pozostawał w zatrudnieniu na dzień powstania częściowej niezdolności do pracy).

Sąd wziął zarazem pod uwagę, że odwołujący od 12 marca 2015 r. do 13 stycznia 2016 r. pobierał świadczenie rehabilitacyjne. Nie miało to jednak znaczenia w kontekście art. 100 ust. 2 ustawy emerytalnej, bo w dniu 4 lutego 2015 r. odwołujący w/w świadczenia nie pobierał.

W tym stanie rzeczy Sąd na podstawie w/w przepisów i art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję, orzekając jak w sentencji.

Apelację od powołanego orzeczenia wywiódł pozwany organ rentowy, wnosząc o zmianę zaskarżonego orzeczenia i oddalenie odwołania.

Zarzuty środka zaskarżenia objęły naruszenie :

- art.57 ust.1 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez przyznanie odwołującemu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy z ogólnego stanu zdrowia mimo niespełnienia warunku posiadania wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego,

-art.100 ust.2 cytowanej wyżej ustawy poprzez przyznanie prawa do świadczenia rentowego od 4 lutego 2015r., pomimo pobierania świadczenia rehabilitacyjnego do dnia 13 stycznia 2016 r. ,

-art.129 ust.1 ustawy emerytalnej poprzez przyznanie świadczenia od daty poprzedzającej datę zgłoszenia wniosku rentowego,

-a ponadto błędne uznanie, że spełnienie warunków do świadczenia z ustawy z 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin jest jednoznaczne z wypełnieniem przesłanek dla przyznania świadczenia rentowego z art.57 ust.1 pkt 2 ustawy emerytalnej , przy braku wymogu legitymowania się określonym okresem składkowym i nieskładkowym.

Dodatkowo apelujący podkreślał, że wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Poznaniu w sprawie III AUa 1748/16 oddalono apelację K. M. od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 24 lipca 2015 r. w sprawie VIIIU 2150/14 w przedmiocie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku ze służbą wojskową.

Wniosek w rozpoznawanej sprawie złożony został 25.10.2017 r., zaś wniosek uprzedni z 4 lutego 2015 r. nie dotyczył renty z ogólnego stanu zdrowia, podobnie jak pismo ubezpieczonego z 26 lutego 2015 r. w wyniku którego wypłacono świadczenie rehabilitacyjne. Od decyzji z 4 stycznia 2018 r. w przedmiocie umorzenia postępowania K. M. nie odwołał się, jest ona prawomocna.

K. M. w całości aprobował zaskarżone rozstrzygnięcie, w pismach procesowych szczegółowo odniósł się do stanowiska apelującego i przebiegu dotychczasowego postępowania .

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego jest w zasadniczej części bezzasadna.

Na okoliczności związane z przebiegiem postępowania sądowego w przedmiocie odmowy prawa do renty w związku ze służbą wojskową Sąd Apelacyjny przeprowadził dowód z akt sprawy Sądu Okręgowego w Poznaniu VIIIU 2150/14 (sygnatura apelacyjna III AUa 1748/16).

Zwrócić należy uwagę, że stan faktyczny sprawy pozostawał poza sporem, pomocne w jego ustaleniu okazały się niezaprzeczone przez żadną ze stron dokumenty znajdujące się w aktach rentowych K. M., a nadto w aktach postępowania sądowego, o którym mowa powyżej.

Sąd Apelacyjny odnosząc się do zarzutów apelacji stwierdza, co następuje:

Trafnie argumentuje apelujący, że Sąd Okręgowy w sposób całkowicie dowolny i nie znajdujący oparcia w przepisach prawa materialnego przyjął tezę, iż spełnienie warunków do świadczenia z ustawy z 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin jest jednoznaczne z wypełnieniem przesłanek dla przyznania świadczenia rentowego z art.57 ust.1 pkt 2 ustawy emerytalnej, przy braku wymogu legitymowania się określonym okresem składkowym i nieskładkowym. Co więcej – argumentacja sądu I instancji zasadzała się na błędnym uznaniu, że „że w ogólnie ujmowanym systemie zabezpieczenia społecznego liberalniej – pod kątem przesłanek nabycia prawa do świadczenia – traktuje się osoby, których niezdolność do pracy powstała w związku ze służbą wojskową lub w związku z wypadkiem, czyli zdarzeniem nagłym. Odwołujący jest natomiast częściowo niezdolny do pracy w związku z wypadkiem w służbie wojskowej, a więc kwalifikuje się do obu w/w kategorii”.

Wypada przywołać w tym miejscu całkowicie odrębne uregulowania dotyczące obu przywołanych świadczeń:

Ustawa z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin

normuje w art.30, co następuje:

1. Inwalidą wojskowym jest żołnierz niezawodowy Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, który został zaliczony do jednej z grup inwalidów 33 wskutek inwalidztwa 34 powstałego:

1) w czasie odbywania czynnej służby wojskowej w okresie pokoju, z wyjątkiem terytorialnej służby wojskowej pełnionej dyspozycyjnie;

2) w ciągu 3 lat od zwolnienia z tej służby, jeżeli inwalidztwo 35 to jest następstwem chorób powstałych lub urazów doznanych w czasie odbywania służby wojskowej.

2. Nie uważa się za inwalidę wojskowego żołnierza zwolnionego z czynnej służby wojskowej podczas pierwszych 6 tygodni jej odbywania z powodu choroby, która powstała niewątpliwie przed stawieniem się żołnierza do służby wojskowej i nie uległa pogorszeniu wskutek tej służby.

W myśl art. 32 z kolei:

1. Za inwalidztwo pozostające w związku ze służbą wojskową uważa się inwalidztwo, które powstało na skutek:

1) wypadku pozostającego w związku z pełnieniem czynnej służby wojskowej w rozumieniu przepisów o świadczeniach odszkodowawczych przysługujących w razie wypadków i chorób pozostających w związku ze służbą wojskową;

Art. 35 normuje:

1. Renta inwalidzka przysługuje żołnierzowi, o którym mowa w art. 30 ust. 1.

2. Prawo do renty inwalidzkiej powstaje po zwolnieniu żołnierza ze służby wojskowej. W przypadkach zasługujących na szczególne uwzględnienie może być na wniosek komendanta szpitala wojskowego, w którym żołnierz przebywa na leczeniu, przyznane żołnierzowi prawo do renty jeszcze przed zwolnieniem go ze służby.

3. Renta inwalidzka przysługuje również żołnierzowi zwolnionemu z czynnej służby wojskowej z powodu czasowej niezdolności do służby, jeżeli żołnierz ten nie ma prawa do zasiłku chorobowego. Renta ta przysługuje przez czas trwania niezdolności do wykonywania zatrudnienia. Na czas ten zalicza się żołnierza do jednej z grup inwalidów .

Art. 36 określa, że wysokość renty to odpowiedni procent renty z tytułu niezdolności do pracy.

Zgodnie z brzmieniem art. 37 podstawę wymiaru renty inwalidzkiej 49 ustala się w myśl art. 11.

Odmienne - w myśl art. 57 ustawy o emeryturach i rentach z FUS:

1. Renta z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który spełnił łącznie następujące warunki:

1) jest niezdolny do pracy;

2) ma wymagany okres składkowy i nieskładkowy;

3) niezdolność do pracy powstała w okresach, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1 i 2, pkt 3 lit. b, pkt 4, 6, 7 i 9, ust. 2 pkt 1, 3-8 i pkt 9 lit. a, pkt 10 lit. a, pkt 11, 12 i pkt 13 lit. a, pkt 14 lit. a i pkt 15-17 oraz art. 7 pkt 1-3, pkt 5 lit. a, pkt 6 i 12, oraz w okresach pobierania świadczenia pielęgnacyjnego lub specjalnego zasiłku opiekuńczego określonych w przepisach o świadczeniach rodzinnych lub zasiłku dla opiekuna określonego w przepisach o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, za które nie było obowiązku opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów;

4) nie ma ustalonego prawa do emerytury z Funduszu lub nie spełnia warunków do jej uzyskania.

2. Przepisu ust. 1 pkt 3 nie stosuje się do ubezpieczonego, który udowodnił okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiety lub 25 lat dla mężczyzny oraz jest całkowicie niezdolny do pracy.

Inne są więc całkowicie przesłanki przyznania każdego z tych świadczeń, w żadnym zaś razie nie można zrównywać sytuacji żołnierza, który uległ wypadkowi podczas pełnienia służby z osobą cywilną ubiegającą się o świadczenie rentowe przewidziane w ustawie emerytalnej. Sprawa niniejsza nie dotyczyła świadczenia wypadkowego a renty z ogólnego stanu zdrowia, stąd powoływanie się na ochronę ubezpieczeniową związaną z zaistnieniem wypadku jest całkowicie nieuprawnione.

Bez wątpienia w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych granice orzekania sądowego wyznacza treść decyzji, ona stwarza ramy sądowej kontroli trafności rozstrzygnięcia administracyjnego. Orzekając w granicach decyzji, przyjmując należy ponad wszelką wątpliwość, że rozpoznawana sprawa dotyczyła świadczenia rentowego znajdującego pełne swe oparcie w ustawie emerytalnej, stąd bez znaczenia pozostaje kwestia, czy odwołujący spełnia warunku dla przyznania tzw. świadczenia wojskowego.

Powyższe dywagacje mają także bezpośredni wpływ na kolejny zarzut apelacji.

Pozwany organ rentowy naprowadza mianowicie, że wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Poznaniu w sprawie III AUa 1748/16 oddalono apelację K. M. od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 24 lipca 2015 r. w sprawie VIIIU 2150/14 w przedmiocie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku ze służbą wojskową. Wprawdzie nie zostało to wyraźnie wyartykułowane w treści apelacji, ale zasady logiki wskazują, że apelujący ucieka się do zarzutu bezpośredniego wpływu powołanego orzeczenia na rozstrzygnięcie rozpoznawanej sprawy.

Jest to założenie chybione.

Skoro bowiem- jak wyżej wywiedziono- oba świadczenia są objęte odrębnymi regulacjami, wyrok w sprawie dotyczącej odmowy przyznania świadczenia wojskowego nie może mieć przesądającego/tamującego wpływu na rozpoznanie sprawy o świadczenie z ustawy emerytalnej.

Wspomnieć w tym miejscu należy bogate orzecznictwo odnoszące się do kwestii ujętych w art.365 k.p.c. W orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje zapatrywanie, że wynikająca z art. 365 § 1 k.p.c. moc wiążąca wyroku dotyczy związania wyłącznie sentencją, a nie uzasadnieniem wyroku oraz że sądu nie wiążą ustalenia i oceny wyrażone w uzasadnieniu wyroku innego sądu, czyli przesłanki faktyczne i prawne przyjęte za jego podstawę, gdyż zakresem prawomocności materialnej jest objęty ostateczny wynik rozstrzygnięcia, a nie jego przesłanki (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 czerwca 2013 r., I UK 29/13, LEX nr 1555186 i przywołane w nim orzecznictwo). Wyrażany jest jednak także pogląd, że chociaż powagą rzeczy osądzonej objęta jest w zasadzie jedynie sentencja wyroku, a nie jego uzasadnienie, to rozciąga się ona również na motywy wyroku w takich granicach, w jakich stanowią one konieczne uzupełnienie rozstrzygnięcia, niezbędne dla wyjaśnienia jego zakresu. W szczególności, powagą rzeczy osądzonej

mogą być objęte ustalenia faktyczne w takim zakresie, w jakim indywidualizują one sentencję jako rozstrzygnięcie o przedmiocie sporu i w jakim określają istotę danego stosunku prawnego.

Chodzi jednak tylko o elementy uzasadnienia dotyczące rozstrzygnięcia co do istoty sprawy, w których sąd wypowiada się w sposób stanowczy, autorytarny **o żądaniu**. Tak zwanej prekluzji ulega więc tylko ten materiał procesowy, który dotyczy podstawy faktycznej w zakresie hipotezy normy materialnoprawnej zastosowanej przez sąd, natomiast twierdzenia i dowody dotyczące innej podstawy prawnej są dla konkretnej sprawy obojętne (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 14 listopada 2013 r., II PK 188/12, OSNP 2014 Nr 10, poz. 141 oraz z dnia 11 lutego 2014 r., I UK 329/13, OSNP 2015 Nr 5, poz. 69 i szeroko powołane w nich orzecznictwo).

Należy także zwrócić uwagę na specyfikę postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, które są sprawami cywilnymi jedynie w ujęciu formalnym (art. 1 k.p.c.). Postępowanie sądowe w tych sprawach ma charakter odwoławczy, gdyż inicjowane jest wniesieniem odwołania od decyzji organu rentowego, pełniącego jedynie rolę pozwu podlegającego regułom zwykłego postępowania procesowego. Przedmiotem postępowania w sprawach o świadczenia z ubezpieczeń społecznych jest zatem co do zasady kontrola decyzji organu rentowego według stanu rzeczy z chwili jej wydania. Skoro decyzja będąca przedmiotem powołanej wyżej kontroli sądowej dotyczyła innego świadczenia (renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem w trakcie odbywania służby wojskowej), wydane rozstrzygnięcie w tej właśnie materii nie stwarza skutku *res iudicata* w zakresie wniosku i decyzji w przedmiocie renty z ogólnego stanu zdrowia.

Nietrafnie także wywodzi apelujący, że zaskarżony wyrok wydano z niewątpliwym naruszeniem art.100 i 129 ustawy emerytalnej.

W myśl art. 100 ust. 1 ustawy prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa.

Zgodnie z art. 129 ust. 1 ustawy świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu.

Sąd Okręgowy przyjął, że w uznaniu ZUS odwołujący złożył wniosek o rentę z tytułu niezdolności do pracy z ogólnego stanu zdrowia w dniu 25 października 2017 r. (zob. pismo k. 218 akt rentowych). W ocenie Sądu zaś wniosek o to świadczenie odwołujący zgłosił wcześniej – w dniu 4 lutego 2015 r. (k. 178-181 akt rentowych).

Sąd Okręgowy miał przy tym na uwadze, że we wniosku z 4 lutego 2015 r. odwołujący wskazał (zaznaczył), iż domaga się renty inwalidy wojskowego, a nie renty z tytułu niezdolności do pracy (k. 179 akt rentowych).

Spostrzeżenie to jest zdaniem sądu II instancji błędne- wniosek ten bowiem wprost dotyczył renty z tytułu niezdolności do pracy, dołączono do niego zresztą informację dotyczącą okresów składkowych i nieskładkowych (bez znaczenia dla świadczenia wojskowego), oraz wywiad zawodowy i zaświadczenie o zatrudnieniu odwołującego. Załączniki te dodatkowo wzmacniają ocenę, że wniosek ten nie dotyczył świadczenia wojskowego. Rzeczywiście ZUS błędnie zawiesił postępowanie z tego wniosku w związku z toczącym się postępowaniem sądowym z odwołania K. M. od decyzji z 23 czerwca 2014 r. (odmawiającej prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku ze służbą wojskową; k. 186 akt rentowych).

Odwołujący w dniu 26 lutego 2015 r. złożył pismo, w którym podał, iż jego wniosek z 4 lutego 2015 r. nie ma związku ze sprawą z odwołania od decyzji z 23 czerwca 2014 r. i dotyczy aktualnego zatrudnienia. Odwołujący podniósł, że nie może uzyskać zdolności do pracy po ponad 30-dniowym zwolnieniu lekarskim i dlatego we wniosku z 4 lutego 2015 r. domaga się „przywrócenia do pracy, przyznania zasiłku rehabilitacyjnego lub renty” (k. 187 akt rentowych). Ponadto odwołujący wystąpił o zmianę postanowienia o zawieszeniu postępowania.

Początkowo organ rentowy (co wynika wprost z korespondencji wewnętrznej z 10 lipca 2015 r.) prawidłowo zakwalifikował wniosek z 4 lutego 2012r., i dopiero pismem z 13 lipca tego samego roku uznał, że wniosek ten dotyczy świadczenia wojskowego.

Prawidłowo uznaje sąd i instancji, że kwestia ta powinna być wyjaśniona przez organ rentowy, co jednak nie nastąpiło. Postępowanie z wniosku z 4 lutego 2015 r. było nadal zawieszona aż do 4 stycznia 2018 r., kiedy ZUS podjął je, aby od razu umorzyć z uwagi na prawomocny wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu z 24 lipca 2015 r. (VIII U 2150/14) oddalający odwołanie K. M. od w/w decyzji z 23 czerwca 2014 r. (k. 239 akt rentowych).

Co więcej – w kolejnym piśmie z 17 listopada 2016 r. odwołujący naprowadzał, że „wnosi o wydanie postanowienia o wznowieniu postępowania w sprawie wniosku rentowego z 4 lutego 2015 r. zawieszona postanowieniem z 23 lutego 2015r. albowiem nadal choruje, pozostaje bez pracy, a zgodnie z opinią biegłego w sprawie świadczenia rehabilitacyjnego nie jest zdolny do pracy”.

Podkreślił przy tym wyraźnie, że jego wniosek z 4 lutego 2015 r. „jest niezależny od toczącego się przed sądem postępowania apelacyjnego”. W odpowiedzi organ rentowy stwierdził, że „wznowienie postępowania nastąpi z urzędu po zakończeniu postępowania sądowego i powrocie sprawy z Sądu Apelacyjnego.

Monitował ZUS odwołujący pismem z 25.10.2017 r. w związku z prawomocnym wyrokiem w sprawie III AUa 1748/16. Pismo to zakwalifikowano jako pierwszorazowy wniosek o rentę z tytułu niezdolności do pracy.

Słusznie także naprowadzał sąd I instancji, że wprawdzie decyzja (z 4 stycznia 2018 r.) umarzająca postępowanie z wniosku z 4 lutego 2015 r. nie została zaskarżona i stała się prawomocna, ale Sąd nie mógł przyjąć, że zakończyła ona postępowanie z tego wniosku, skoro z jednej strony organ rentowy nie wyjaśnił, jakiego świadczenia odwołujący konkretnie domaga się w tym wniosku, a z drugiej strony treść decyzji umarzającej na pewno nie odnosi się do treści wniosku (przy uwzględnieniu pisma uzupełniającego wniosek z 26 lutego 2015 r.). W tym zaś kontekście pismo odwołującego z 25 października 2017 r. (data wpływu do ZUS – k. 218 akt rentowych), które organ uznał za wniosek o rentę z ogólnego stanu zdrowia, stanowiło w istocie ponaglenie dla ZUS, aby rozpoznał on wniosek z 4 lutego 2015 r. (a to w związku zakończeniem postępowania sądowego, z uwagi na które postępowanie z tego wniosku było zawieszona).

Uwzględniając zatem powyższe zaniechania i błędy organu rentowego, które nie mogą obciążać odwołującego, jak i fakt, że pismo ponaglące odwołującego z 25 października 2017 r. ZUS nietrafnie uznał za wniosek o rentę z tytułu niezdolności do pracy z ogólnego stanu zdrowia, Sąd I instancji prawidłowo przyjął, że wniosek o to świadczenie odwołujący złożył już w dniu 4 lutego 2015 r.

Nietrafnym więc pozostaje zarzut naruszenia art.129, zgodnie z którym świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu, z skoro wniosek zgłoszono w dniu 4 lutego 2015r., to od tej daty odwołujący nabył prawo do świadczenia.

Chybiony jest także zarzut naruszenia art.57 – z opinii biegłych złożonej w sprawie (a niekwestionowanej przez organ rentowy) wynika, że niezdolność do pracy odwołującego istnieje od daty wypadku. Już w opinii z 13 września 2018 r. neurolog stwierdzał częściową niezdolność do pracy odwołującego na datę wniosku rentowego z zaznaczeniem, że istnieje ona wcześniej, albowiem brak poprawy stanu zdrowia po urazie głowy doznany w trakcie zasadniczej służby wojskowej. Podobnie orzekł biegły z zakresu medycyny pracy ferując częściową niezdolność do pracy „w związku z wypadkiem w wojsku, w tym też od złożenia wniosku”. Podzielił w całości stanowisko biegłego neurologa. Biegli wskazali przy tym na przewlekły przebieg padaczki, bez dłuższych okresów remisji.

Wobec powyższego w ramach uzupełnienia postępowania dowodowego Sąd Apelacyjny zwrócił się do organu rentowego o wyjaśnienie, czy na datę powstania niezdolności odwołujący legitymuje się wymaganym dla przyznania prawa do świadczenia rentowego okresem składkowym i nieskładkowym. W odpowiedzi organ rentowy potwierdził,

że z uwagi na wiek na datę wypadku podczas służby wojskowej odwołujący legitymuje się wymaganym okresem składkowym i nieskładkowym dla przyznania świadczenia rentowego.

Organ rentowy nie wniósł zastrzeżeń do złożonych opinii.

Nie negował także ostatecznego stanowiska biegłych ujawnionego w opinii z 15 czerwca 2020 r., gdzie biegli łącznie stwierdzili, iż odwołujący jest nieprzerwanie częściowo niezdolny do pracy od daty wypadku w roku 2000 do końca roku 2020.

Zasadnym pozostaje jedynie zarzut naruszenia art.100 ust., zgodnie z którym jeżeli ubezpieczony pobiera zasiłek chorobowy, świadczenie rehabilitacyjne lub wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy wypłacane na podstawie przepisów Kodeksu pracy, prawo do emerytury, renty z tytułu niezdolności do pracy lub renty szkoleniowej powstaje z dniem zaprzestania pobierania tego zasiłku, świadczenia lub wynagrodzenia.

Bez wątpienia do dnia 13 stycznia 2016 r. odwołujący posiadał uprawnienie do świadczenia rehabilitacyjnego, stąd zmiana wyroku o tyle, że świadczenie zostaje przyznane od dnia następnego po zakończeniu pobierania świadczenia rehabilitacyjnego.

Powyzsza konstatacja skutkuje koniecznością zmiany wyroku w tym zakresie na podstawie art.386§1 k.p.c. W pozostałym zakresie z przyczyn szczegółowo omówionych wyżej apelację oddalono kierując się wskazaniem art.385 k.p.c.

Marta Sawińska